

Werkgroep roofvogels en uilen

Resultaten 2015

Laat ik dit jaar maar eens beginnen met het bedanken van de controleurs van de Werkgroep roofvogels en uilen. Zonder hun inzet kan ik immers niet zulke overzichten produceren!

Inleiding

We keken met z'n allen uit naar dit nieuwe broedseizoen. Zou er voldoende aanbod van voedsel zijn en zouden we dit te zien krijgen in het aantal broedsels, maar vooral ook in de broedresultaten? Wat betreft dit laatste zagen we verschillen in resultaten. Bij de kerkuilen troffen we kleine broedsels aan (gem. 2,8 jong per succesvol broedsel). Bij de torenvalk daarentegen werden veel broedsels met 5 à 6 jongen vastgesteld. Opvallend bij de steenuil was opnieuw het aantal mislukte broedsels (13 van de 36). Van de wel geslaagde broedsels van de steenuil was overigens het aantal uitgevlogen jongen op zich niet slecht. Van alle 3 soorten waren dit jaar meer broedsels dan vorig jaar. Straks wat meer detailinformatie van deze 3 nestkastbroeders.

Digitale nestkaart

Vanaf 1997 zijn van een aantal soorten roofvogels en uilen in ons onderzoeksgebied voor SOVON digitale nestkaarten ingevuld. Met een bijzonder woord van dank aan Mark Meulman die deze klus voor ons op zich heeft genomen! Zelf heb ik de broedsels van 'onze' steenuilen tussen 1988-1997 ingevoerd. Totaal zijn tot nu toe 1874 digitale nestkaarten ingevuld (zie tabel 1).

Soort	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Totaal:
Br kiekendief	1	1																		2
Torenvalk	28	24	40	54		33	27	33	29	16	22	36	8	9	20	20	12	19	26	456
Buizerd	29	26	56	33		19	34	42	18	23	34	19	9	14	1	8		1	5	371
Havik	11	5	15	18		9	11	6	3	5	4	1	1	2	1	3	1	4	5	105
Sperwer	1	3	8	5				4		7	12	9								49
Bosuil	1	1	4	5	5	3	3	1		2	4	1	1	1	1	2	2	3	1	41
Ransuil		2	3	3		1	1	2	1				1							14
Kerkuil	10	13	13	16	15	13	21	25	22	15	34	31	22	20	21	22	6	18	26	363
Steenuil	16	19	17	21	18	16	17	12	17	24	23	21	24	23	22	23	28	27	35	403
Totaal per jaar:	97	94	156	155	38	94	114	125	90	92	133	118	66	69	66	78	49	72	98	
	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996											
Steenuil	2	4	6	6	11	11	9	11	10											70
Totaal:																				1874

Tabel 1 Overzicht ingevulde digitale nestkaarten (Bron: SOVON)

Inventarisatie van de boswachterij Staphorst

Dit jaar is eindelijk een al langer gekoesterde wens in vervulling gegaan. Samen met Berend Witte en Mark Meulman is tijdens een achttal bezoeken de hele boswachterij Staphorst doorzocht op de aanwezigheid van nesten van sperwer, havik en buizerd. Aangevuld met enkele gegevens van Jan Dunnink hebben wij in totaal 50 nesten (oud en nieuw) in beeld gebracht. Tijdens een tweede controle in juni/juli hebben wij vastgesteld dat 3 horsten bezet waren door een havik. Bij het ene horst vlogen 2 jonge haviken en bij het tweede horst vloog 1 jong weg. Van het derde horst is het broedresultaat onduidelijk, maar zeker was dat het hier om een havik ging. Later kreeg ik van boswachter Ruud Jonker nog een vierde broedsel van een havik door. Bij dit nest vlogen 2 jonge haviken rond.

Van de buizerd werden in ieder geval 3 succesvolle broedsels vastgesteld. Op alle 3 nesten zat 1 jong (vanaf de grond gezien). Van 5 andere broedplekken van de buizerd is het broedresultaat niet bekend. Tijdens de tweede controle werd hier op de grond rond de nestboom veel stront op de grond waargenomen, hetgeen duidt op jongen in het nest. Volgend jaar moeten we de tweede controle eerder uitvoeren om een beter zicht op de resultaten te krijgen. Van de sperwer hebben we wel een aantal nesten gevonden, maar geen broedsel kunnen vaststellen.

Buizerd en havik

Naast de al genoemde nesten in de boswachterij heb ik op mijn nestkastroute in het Carstenbos nog een succesvol broedsel (1 uitgevlogen jong) van een buizerd en een succesvol broedsel van een havik (2 uitgevlogen jongen) waargenomen.

Tot slot heeft in een eik langs de Brouwersweg in Nieuwleusen een buizerd succesvol gebroed (1 jong waargenomen). Het bijzondere van dit broedgeval was dat deze buizerd een aantal keren voorbijgangers heeft aangevallen. Dit nam kennelijk zulke ernstige vormen aan dat de gemeente Dalfsen zich genoodzaakt zag een waarschuwingsbord te plaatsen (zie foto). Dalfsen heeft de borden waarschijnlijk op voorraad want ook elders in de gemeente werd zo'n bord geplaatst bij een buizerdnest. Vanwaar die agressiviteit bij buizerd vraag je je dan af? Overigens is dat niet gedurende de gehele broedperiode heb ik gemerkt.

Bosuil

In de boswachterij Staphorst hangen 5 nestkasten voor bosuilen. Hiervan was er dit jaar 1 bezet. In deze kast werden op 8 mei 2 jonge bosuilen geringd.

Steenuil

We hadden het afgelopen jaar 104 kasten in ons gebied hangen. In totaal werden 35 kasten bezet door een steenuil. Van de 36 broedsels waren er 23 succesvol (=minimaal 1 uitgevlogen jong). In één kast werden bij een eerste controle op 5 mei 2 eieren aangetroffen. Bij een tweede controle op 19 mei bleek het nest leeg te zijn. Op 16 juni werd ik door de eigenaar opnieuw gebeld met de mededeling dat er weer 3 eieren in het nest lagen! Uiteindelijk zijn hier op 23 juli 2 jonge steenuilen geringd. Een merkwaardig, nog niet eerder meegemaakt verloop van een broedsel. Niet kunnen vaststellen of het hier om dezelfde steenuil ging.

In een andere kast werden op een gegeven moment 3 jongen bovenop het dode adulte vrouwtje aangetroffen. De jongen zijn verder gevoerd door het mannetje en uiteindelijk zijn 2 geringde jongen uitgevlogen. Het derde jong lag bij een

vervolgcontrole ook dood in de kast.

Het aantal uitgevlogen jongen per succesvol broedsel bedroeg 3,2 (N=23). Het langjarig gemiddelde (1989-2015) van het aantal uitgevlogen jongen per succesvol broedsel bedraagt 3,1 (N=304, spreiding 2,2 tot 3,8). Een fors aantal van 10 broedsels is al in de eifase mislukt. In 3 gevallen mislukte het broedsel in de jongen fase, waarvan zeker in 1 geval sprake was van predatie omdat de jongen met afgebeten koppen in de kast werden aangetroffen. De oorzaak van het mislukken van de overige broedsels is niet bekend. Uit een onderzoek elders onder uilen is vast komen te staan dat nogal wat broedsels mislukken door de aanwezigheid van parasieten in de kast. Reden temeer om de kasten na het broedseizoen goed schoon te maken.

Dat nacontroles zin hebben bleek wel toen wij een kast in november voor een schoonmaakbeurt bezochten. In de kast lagen 2 ringen van eerder geringde jongen (1 ring zat nog om een poot). Uiteindelijk zijn dus uit deze kast geen 4 maar 2 jongen uitgevlogen.

In totaal werden 68 jonge en 2 adulte steenuilen geringd.

Kerkuil

Voor de kerkuil hingen er dit jaar 80 kasten. In totaal waren er 26 eerste broedsels, waarvan 21 succesvol. Het aantal uitgevlogen jongen per succesvol broedsel bedroeg 2,8 (N=20). Vorig jaar noteerden we nog het hoogste broedsucces (5,2) in ons werkgebied tot nu toe, dit jaar was het een van de laagste tot nu toe! Het langjarig gemiddelde (1988-2015) van het aantal uitgevlogen jongen per succesvol broedsel bedraagt 3,9 (N=363, spreiding 2,6 tot 5,2).

Van de 5 mislukte eerste legfels mislukten er 2 in de jongen fase en 3 in de eifase. Er was sprake van slechts 1 tweede broedsel met 4 eieren. Maar ook dit broedsel mislukte in de eifase. Al met al dus geen spectaculair jaar wat betreft de Kerkuil.

Bij een van de broedsels ging eerst 1 jong dood en viel een tweede buiten de kast. Dit laatste jong werd in het vogelasiel van Han Bouma in Beersveld grootgebracht en uiteindelijk weer geringd en vrijgelaten. De overige 2 jongen van dit broedsel werden een dag voor uitvliegen geringd. In totaal werden dit jaar 54 jonge kerkullen geringd.

Bijzonder is ook nog te vermelden dat op een locatie in Nieuwleusen weliswaar geen jonge kerkullen konden worden geringd (waren om onverklaarbare redenen verdwenen) maar wel een in de koeienstal rondvliegende sperwer!

Torenvalk

In ons onderzoeksgebied hingen het afgelopen jaar 35 kasten en 47 melkbussen. In totaal werden 26 nestplaatsen bezet (8 kasten en 18 melkbussen). Er was sprake van 27 broedsels. In een melkbus een werd een tweede legfel begonnen, nadat een oudervogel van het eerste broedsel door een automobilist was doodgereden,. Overigens mislukte ook dit broedsel in de eifase. Er waren 20 succesvolle broedsels.

Het aantal uitgevlogen jongen per succesvol broedsel bedroeg 4,5 (N=20). Het langjarig gemiddelde (1989-2015) van het aantal uitgevlogen jongen per succesvol broedsel bedraagt 4,4 (N=558,

spreiding 3,0 tot 5,3).

Van de mislukte broedsels mislukten er 5 in de eifase en 2 in de jongen fase.

In totaal werden 87 jonge torenvalken geringd. Eén geringd jong werd later dood onder de nestboom teruggevonden.

	Aantal nestkasten in werkgebied	Aantal nestkasten met broedsels	Aantal succesvolle broedsels	Aantal mislukte broedsels	(Gemiddeld) aantal uitgevlogen jongen per succesvol legfel	(Gemiddeld) aantal uitgevlogen jongen per gestart legfel	Geringd juv (ad)
Steenuil	104	35	23	13	3,2	2,0	68(2)
Kerkuil 1e broedsel	80	26	21	5	2,8	2,2	50
Kerkuil 2e broedsel	-	1	0	1	-	-	-
Bosuil	5	1	1	0	-	-	2
Torenvalk	35+47	26	20	7	4,5	3,3	87

Tabel 2 Samenvatting van de resultaten van steenuil, kerkuil, bosuil en torenvalk (2015)